

**การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท
ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย กรณีศึกษา บ้านดงโฮมสเตย์ ตำบลดงกระทงยาม
อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี**
**THE RURAL TOURISM MANAGEMENT ON THAI HOME STAY STANDARD
CASE STUDY: BAN DONG, TAMBOL DONG KRATHONG YAM, AMPHOE SI
MAHA PHOT, PRACHINBURI PROVINCE**

.....

พัชรีย์ บุญโต* สุพรรณณี หงส์สกุล ทิชากร เกษรบัว
Patchanee Boonto, Supannee Hongsakul, Thichakorn Kasornbua*

ภาควิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
*Department of Industrial Management, Faculty of Industrial Technology and Management,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok.*

**Corresponding author, E-mail: peerayut-pat@hotmail.com*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชุมชน โดยศึกษาสภาพการดำเนินงานของบ้านดงโฮมสเตย์ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบ้านดงโฮมสเตย์ และศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ตามส่วนผสมทางการตลาด 6 ด้าน

โดยวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างซึ่งใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ประกอบการบ้านพักบ้านดงโฮมสเตย์จำนวน 11 ครัวเรือน และการสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่เข้ามาพักในบ้านดงโฮมสเตย์ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยแล้ววิเคราะห์เพื่อวางแนวทางในการพัฒนาบ้านดงโฮมสเตย์ ตามส่วนผสมทางการตลาด 6 ด้าน

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมทางการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านการบริการ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบได้ดำเนินงานตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านธรรมาภิบาลด้านจริยธรรมของเจ้าของบ้านและสมาชิก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และด้านประชาสัมพันธ์ จึงส่งผลให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงสำหรับแนวทางในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวบ้านดงโฮมสเตย์มี 6 ด้าน ดังนี้ ด้านที่พัก กลุ่มผู้ประกอบการ ควรจะคงความเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย และสร้างเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิตพื้นบ้านแบบไทยพรวนให้เป็นของชุมชน ด้านราคา กลุ่มผู้ประกอบการควรมีการกำหนดอัตราค่าบริการให้แก่นักท่องเที่ยวแบบเหมาหรือแบบหมู่คณะ เพราะนักท่องเที่ยวในปัจจุบันนิยม

การท่องเที่ยวเป็นแบบหมู่คณะมากขึ้น ด้านสถานที่ กลุ่มผู้ประกอบการควรมีการจัดมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อจะชุมชนจะได้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สัมผัสวิถีชนบท ด้านการส่งเสริมการตลาด กลุ่มผู้ประกอบการควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลาย ๆ ช่องทาง รวมทั้งจัดทำเว็บไซต์ของตนเอง และสร้างกิจกรรมเฉพาะของกลุ่มเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้านบุคลากร กลุ่มผู้ประกอบการควรมีการจัดตั้งกลุ่ม ชุมชน หรือสหกรณ์ เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท และด้านกระบวนการ กลุ่มผู้ประกอบการควรมีการวางแผนการให้บริการนักท่องเที่ยว เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด เพื่อให้นักท่องเที่ยวมั่นใจในการมาท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท มาตรฐานโฮมสเตย์

Abstract

This research is intended to study a rural tourism management. To study the performance of Band Dong Home Stay, problems and thread in the operation on Thai Home Stay 10 standards. To study the satisfaction of tourists and to study the method development for rural tourism (Home Stay) through 6 marketing mix.

The operating looked at both quantitative and qualitative. The instruments for data collection were the semi-structured interview conducted with the enterprise at Ban Dong Home Stay included 11 households, and the questionnaires regarding to satisfaction of consumers who stay in the jungle home stay. The second part of the data analyzed for the guiding development Ban Dong Home Stay on 6 marketing mix.

The results showed that. the tourists were satisfied with price, place, product, promotion, process and service (people) at high and very high level. For the interview of entrepreneur that were conducted by the Thai Home Stay 10 standards as accommodation, food and nutrition, the hospitality of the owners and members, activity for travel, natural resources and the environment, cultural, creation of value and the value of community product, management of home stay and public relations. It will be resulting to meet tourist's high satisfaction. For the development of tourism home stay Ban Dong had the following 6 marketing mix. The following aspects of the Entrepreneurs should be unique in a simple way of life and created the unique lifestyle of Thai Phuan in community. The price should be charged to contract review or a group because the group travel is popular in the current. The place should be measures for the conservation of natural resources wherewith the community participate. In order that the community to saw the value of natural resources and conservation to tourism the way of the countryside. The promotion side, Entrepreneurs should increase publicity multiple channels, including a web site of their own and the specific activities of the Group to attract the tourism. The people side, Entrepreneurs should be established community groups or cooperatives that everyone involved in tourism activities to rural culture. And the

process side, Entrepreneurs should be planning for same services standard. So that travelers were sure to come.

Keywords: Rural Tourism, Home Stay Standard

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชน ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเศรษฐกิจของชุมชนที่เข้มแข็ง เพราะอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน จึงทำให้เกิด กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรม ชนบทหรือโฮมสเตย์ และได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ทั้งในกลุ่มชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อการศึกษา เรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรม หัตถกรรมของท้องถิ่น และการพักอาศัยร่วมกันกับเจ้าของบ้านเพื่อที่จะ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี

ปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันออก ของประเทศไทย นับเป็นจังหวัดแห่งมรดกโลก เนื่องจากมีอุทยานแห่งชาติที่เป็นมรดกโลกถึง 3 แห่ง และเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หลายแห่ง จึงมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว ต่างชาติให้ความสนใจมาท่องเที่ยว หน่วยงานต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขายมีโฮมสเตย์ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน การมีวิถีชีวิต ที่เรียบง่าย แบบสังคมชนบท เป็นจุดขายที่สำคัญ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นพิเศษ

บ้านดงโฮมสเตย์ ตำบลดงกระทยาม อำเภอสรีมโหฬาร จังหวัดปราจีนบุรี มีชื่อเสียง ด้านการผลิตตะกร้อ-ตะแกรง ซึ่งเป็นภูมิปัญญา ท้องถิ่นมีศูนย์ธรรมานามัย ศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ไทยพวน และแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ (แพล่อง แม่น้ำ) ตำบลหาดยาง ประชาชนส่วนใหญ่ของ

ตำบลประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีการท่องเที่ยว ในรูปแบบโฮมสเตย์ในเขตตำบลดงกระทยาม ซึ่งมีการขยายตัวทางการท่องเที่ยวสูง จากสถิติ ช่วง พ.ศ. 2553 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 165 คน ในปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 211 คน พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในบ้านดง โฮมสเตย์เพิ่มขึ้นทุกปีทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจ ที่จะศึกษาการบริหารจัดการและเสนอแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรม ชนบท ภายใต้มาตรฐานโฮมสเตย์ เพื่อจะได้นำ ผลการศึกษาที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา การบริหารจัดการโฮมสเตย์ให้สมบูรณ์เพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่อง และเสนอแนวทางการพัฒนา โฮมสเตย์ให้เป็นที่ประทับใจและเป็นที่ดึงดูดใจ ของนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวโฮมสเตย์อีก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของบ้าน ดงโฮมสเตย์ โดยรวมถึงรูปแบบโฮมสเตย์ที่ ให้บริการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อบ้านดงโฮมสเตย์ ตำบลดงกระทยาม อำเภอสรีมโหฬาร จังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ตามส่วนประสมทางการตลาด 6 ด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ กลุ่มผู้ประกอบการบ้านดง กระทยามที่เข้าร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท จำนวน 11 ครัวเรือน และกลุ่มประชาชนที่เดินทางมาท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อน จำนวน 42 คน โดยเก็บข้อมูลตามขอบเขตของระยะเวลา ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านอสังหาริมทรัพย์ของเจ้าของบ้านและสมาชิก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และด้านประชาสัมพันธ์

2. แบบสอบถามความพึงพอใจนักท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว จำนวน 114 คน จากการคำนวณตามหลักของทาโรยามาเน่ [1] (แต่เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย จึงเก็บข้อมูลตามขอบเขตของระยะเวลาทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโฮมสเตย์ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านอสังหาริมทรัพย์ของเจ้าของบ้านและสมาชิก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และด้านประชาสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอแนวทาง

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จะนำข้อมูลมาเชื่อมโยงกันโดยยึดตามหลักส่วนประสมทางการตลาด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ การจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้าน

กระบวนการเสนอแนะเป็นแนวทางให้กับผู้ประกอบการได้นำไปใช้ประโยชน์เพื่อบริหารจัดการโฮมสเตย์ต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ แบ่งตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านที่พัก พบว่า โฮมสเตย์ของบ้านดงกระทยามได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 และส่วนใหญ่เป็นลักษณะบ้าน 2 ชั้นครึ่งไม้ครึ่งปูนมากที่สุด ส่วนใหญ่แล้วจะมีห้องน้ำห้องส้วมอยู่ในห้องเดียวกัน มีการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านด้วยการกวาดเก็บขยะ เศษใบไม้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีอุปกรณ์และเครื่องนอนประเภทฟูกมากที่สุด และมีการทำความสะอาดทั้งก่อนและหลังจากที่นักท่องเที่ยวเข้าพัก

ภาพที่ 1 บ้านพักโฮมสเตย์

2. ด้านอาหารและโภชนาการ พบว่า ผู้ประกอบการนิยมทำอาหารประเภทผักต้ม น้ำพริกและป่นปลา โดยปลูกผักเองภายในครัวเรือน และซื้อมาต้มจากตลาดสด ส่วนน้ำที่ใช้บริโภค นำมาจากน้ำฝน น้ำที่ใช้อุปโภคนำมาจากบ่อบาดาล

3. ด้านความปลอดภัย พบว่า มีการจัดอาสาป้องกันความปลอดภัย (อปพร.) ของหมู่บ้านคอยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มีรถฉุกเฉิน คอยให้บริการกับนักท่องเที่ยวในเวลาฉุกเฉิน

4. ด้านอรรถาธิบายไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิก พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมในการให้บริการด้วยการทำน้ำต่างๆ ไว้ต้อนรับ เช่น น้ำอัญชัน น้ำกระเจี๊ยบ การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยกับนักท่องเที่ยวด้วยการพูดคุย ยิ้มแย้ม ดูแลเหมือนพี่น้อง และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ เล่าประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และสอบถามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของนักท่องเที่ยว

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จัดกิจกรรม พาชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวน ชมการผลิตสินค้า OTOP ตะกร้อ - ตะแกรง ศูนย์ธรรมนามัยแปรรูปข้าวให้แก่นักท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ คือ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวน ชมการผลิตสินค้า OTOP ตะกร้อ - ตะแกรง

ภาพที่ 2 กิจกรรมที่จัดให้นักท่องเที่ยว

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการดูแลสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยการทำความสะอาดทั้งในและนอกอาคารและมีวิธีการจัดการกับขยะโดยการแยกขยะ และนำไปทิ้งถังขยะ โดยมีรถขนถ่ายขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาจัดเก็บเป็นประจำทุกวัน

7. ด้านวัฒนธรรม พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและรักษาวิถีชุมชนโดยการไปทำบุญที่วัดมากที่สุด รองลงมาคือการแต่งกายชุดไทยพวนและไปร่วมงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสืบสานประเพณีอันดีนับสุดท้าย คือ การตักบาตรทุกเช้า

8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่นำของข้าวสวยตะกร้อ - ตะแกรง ตักดา ลูกปัดที่ตักสุก ตะกร้อ - ตะแกรงเล็กๆ เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่นำมาเป็นของที่ระลึก

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่นำมาจำหน่ายเป็นของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว

9. ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมีวิธีการคัดสรรกรรมการตามความสามารถของแต่ละบุคคล และมีวิธีการจัดนักท่องเที่ยวเข้าที่พัก โดยการแบ่งตามความพร้อมของแต่ละบ้านตามความเหมาะสมว่าจะรับนักท่องเที่ยวได้เท่าไร

10. ด้านประชาสัมพันธ์ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมีวิธีการจองที่พักโฮมสเตย์

ด้วยวิธีการโทรศัพท์ จองได้ทั้งการบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือประธานกลุ่มโฮมสเตย์ นอกจากนี้ยังมีวิธีการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ทางอินเทอร์เน็ต แผ่นพับ และมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การท่องเที่ยวและกีฬา ชุมชน เป็นต้น

ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภค

ตารางที่ 1 ผลการสอบถามความพึงพอใจผู้บริโภค

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านที่พัก	4.611	0.391	มากที่สุด
ด้านอาหารและโภชนาการ	4.421	0.479	มากที่สุด
ด้านความปลอดภัย	4.429	0.616	มากที่สุด
ด้านอรรถาธิบายไม่ตรี	4.536	0.343	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.298	0.767	มากที่สุด
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	4.369	0.635	มากที่สุด
ด้านวัฒนธรรม	4.202	0.904	มาก
ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน	4.488	0.468	มากที่สุด
ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์	4.538	0.357	มากที่สุด
ด้านการประชาสัมพันธ์	4.607	0.729	มากที่สุด

ตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบทที่บ้านดงกระทงยามมีความพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการบริหารงานของกลุ่มโฮมสเตย์ ด้านอรรถาธิบายไม่ตรี ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านความปลอดภัย ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และมีความพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม

สรุปและอภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์และสอบถามความพึงพอใจผู้เข้าใช้บริการบ้านดงโฮมสเตย์สามารถสรุปผลการดำเนินงานและอภิปรายผลตามหลักส่วนประสมทางการตลาด 6 ด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการบ้านดงโฮมสเตย์

1.1 ด้านที่พัก

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า ที่พักต้องเป็นลักษณะบ้านที่เป็นสัดส่วน ที่นอนสะอาดและสบาย มีห้องอาบน้ำ และห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด

มีมุมพักผ่อนภายในบ้านหรือชุมชน จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาพักแรมบ้านดงโฮมสเตย์พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาพักมีความพึงพอใจด้านที่พักอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาทางด้านผู้ประกอบการพบว่า ด้านที่พักโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นบ้าน 2 ชั้นครึ่ง ไม้ครึ่งปูน มีห้องน้ำห้องส้วมอยู่ในห้องเดียวกัน มีโครงสร้างบ้านที่มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่อยู่ในสภาพชำรุด ผู้ประกอบการมีการดูแลความสะอาดที่ที่พัก ห้องน้ำ อุปกรณ์และเครื่องนอนทั้งก่อนและหลังจากที่นักท่องเที่ยวเข้ามาพัก ส่วนปัญหาที่พบจากผู้ประกอบการ พบว่า นักท่องเที่ยวบางกลุ่มตำหนิเรื่องอุปกรณ์เครื่องนอน ว่ามีกลิ่นอับในบางครั้ง และนักท่องเที่ยวต้องการพักในบ้านไม้ แต่บ้านพักของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นบ้านปูน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางให้ผู้ประกอบการคือ ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าพักทางด้านผู้ประกอบการควรนำอุปกรณ์เครื่องนอนไปซักก่อนเพื่อขจัดกลิ่นอับ หรือเปลี่ยนปลอกหมอนใหม่ให้ดูสะอาดตา ไม่ว่าจะเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวหรือไม่ก็ตาม ส่วนทางด้านความต้องการพักบ้านไม้ของนักท่องเที่ยวทางกลุ่มผู้ประกอบการควรจะมีการแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนจะมาพักหรือในการประชาสัมพันธ์ควรชัดเจนเรื่องที่พัก

1.2 ด้านมาตรฐานอาหารและโภชนาการ

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า ผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงชนิดของอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร มีน้ำดื่มสะอาด ภาชนะบรรจุที่สะอาด มีห้องครัวและอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวถูกสุขลักษณะ จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านอาหารและโภชนาการพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในบ้านดงโฮมสเตย์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการพบว่า ด้านอาหารและโภชนาการผู้ประกอบการมีขั้นตอนในการปรุงที่พิถีพิถัน และวัตถุดิบ

ส่วนใหญ่ที่ใช้จะเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีความสะอาดและถูกหลักอนามัย จึงทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพอใจในระดับที่สูง

1.3 ด้านความปลอดภัย

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า โฮมสเตย์จะต้องมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านความปลอดภัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านความปลอดภัยของบ้านดงโฮมสเตย์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการพบว่า ด้านความปลอดภัยของบ้านดงโฮมสเตย์ทางผู้ประกอบการมีการรักษาความปลอดภัยทั้งภายในโฮมสเตย์เองและภายในชุมชน โดยมีการจัดอาสาป้องกันความปลอดภัยและรถฉุกเฉินคอยให้บริการกับนักท่องเที่ยวในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน

1.4 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา[2]กำหนดไว้ว่าด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์จะต้องมีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจน ซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว และเจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือประสานงานให้กับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการพบว่าด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมทุกกิจกรรมที่ทางบ้านดงโฮมสเตย์จัดทำขึ้นจะยึดหลักการเดียวกัน คือ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และชุมชนจะร่วมกันจัดขึ้น เช่น พิธีภักดิ์พื้นบ้านไทยพวน ชมการผลิตสินค้า OTOP ศูนย์ธรรมชาติมัย แปรรูปข้าว เป็นต้น

1.5 ด้านวัฒนธรรม

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า วัฒนธรรมของโฮมสเตย์ควรจะมีการดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รักษาวิถีชุมชนให้คงไว้เป็นกิจวัตรปกติ จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านวัฒนธรรมของบ้านดงโฮมสเตย์อยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการพบว่า ด้านวัฒนธรรมกลุ่มผู้ประกอบการมีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำไปเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยว แต่ด้านนี้พบว่าการเผยแพร่ด้านวัฒนธรรมยังไม่โดดเด่นเท่าที่ควร กลุ่มผู้ประกอบการบ้านดงโฮมสเตย์ควรจะมีการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมให้แก่สมาชิกในท้องถิ่น ได้รู้กันอย่างทั่วถึง เพื่อจะได้ทำการเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวต่อไป

1.6 ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า ผลผลิตชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียงนำมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวได้ทั้งเป็นของบริโภค สิ่งประดิษฐ์ สิ่งทอ ของที่ระลึก โดยใช้วัสดุหรือวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลัก จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการบ้านดงโฮมสเตย์ได้มีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นรายได้ให้แก่ชุมชน และนำจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นของที่ระลึก เช่น ตะกร้อ – ตะแกรง ตุ๊กตาลูกปิด ที่ตักสุกี้

แนวทางเพื่อการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์และบริการ

กลุ่มผู้ประกอบการบ้านดงโฮมสเตย์ควรคงความเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบทและพยายามสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ เรียนรู้ วิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบดั้งเดิม นอกจากนี้กลุ่มควรจะสร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบ้านดงโฮมสเตย์ เช่น การสร้างเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิตพื้นบ้านแบบไทยพวน ไม่ว่าจะเป็น ด้านความเป็นอยู่ ด้านอาหาร ด้านกิจกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งตรงกับการศึกษาของทองยูน บุตรโสภา [3] ที่ศึกษาโดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ (Linear Regression Analysis) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายใน ได้แก่ การสร้างบรรยากาศให้เกิดความอบอุ่นแก่นักท่องเที่ยว รูปแบบความเป็นอยู่ของชุมชน วิถีชีวิตของชุมชน การบริการ โปรแกรมการท่องเที่ยว ล้วนมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศให้เกิดความอบอุ่น ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความเป็นกันเองของเจ้าของบ้าน การบริการขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการอำนวยความสะดวก และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ ความเหมาะสมในเรื่องของราคาและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น

2. ด้านราคา

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า ค่าธรรมเนียมและการบริการต่างๆ ทางโฮมสเตย์ควรมีการกำหนดไว้ให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลการประชาสัมพันธ์ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร

ค่านำเที่ยว ค่าบริการเป็นรายคนหรือลักษณะการเหมา เป็นต้น จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทางด้านราคาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอาหาร ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการบ้านดงโฮมสเตย์ทางด้านราคาพบว่า ทางกลุ่มบ้านดงโฮมสเตย์เน้นการบริหารงานในรูปของวิถีชีวิตแบบชุมชน มิได้เป็นรูปแบบของธุรกิจ จึงไม่เน้นในเรื่องของกำไรหรือผลประโยชน์มากนัก จึงเห็นได้ว่าการกำหนดราคาที่พัก อาหารและโภชนาการ กิจกรรมการท่องเที่ยว จะตั้งราคาไม่สูงมากนัก และมีความเหมาะสม ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ราคาของกลุ่มบ้านดงโฮมสเตย์เป็นดังนี้ ค่าที่พัก 350 บาท/คืน ค่าอาหารมื้อเช้า 50 บาท/คน ค่าอาหารมื้อกลางวัน 80 บาท/คน ค่าอาหารมื้อเย็น 150 บาท/คน ค่าฐานกิจกรรม 500 บาท/ฐาน การแสดง 1,800 บาท/ชุด และค่ามัดแผนไทยเพื่อสุขภาพ 100 บาท/ชั่วโมง และเป็นราคาที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจ

แนวทางเพื่อการพัฒนาด้านราคา

กลุ่มผู้ประกอบการควรมีการกำหนดอัตราค่าบริการให้กับนักท่องเที่ยวแบบเหมา หรือแบบเป็นหมู่คณะเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีทางเลือกในการตัดสินใจเข้าพักในกลุ่มบ้านดงโฮมสเตย์สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติชัย เจริญชัย [4] ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดและศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท บ้านชะยอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ที่ว่า ผู้ประกอบการเมื่อกำหนดราคาและรายละเอียดค่าบริการต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบอย่างชัดเจน ราคาที่เหมาะสม ให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3. ด้านสถานที่

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงาน

พัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า สภาพแวดล้อมต้องมีส่วนแห่งท่องเที่ยวภายในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง มีการดูแลแหล่งท่องเที่ยว มีแผนงานหรือมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลดภาวะโลกร้อน มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาพักมีความพึงพอใจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของกลุ่มบ้านดงโฮมสเตย์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการมีการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านด้วยการกวาด เก็บขยะ เก็บเศษใบไม้และดูแลสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยการทำความสะอาดทั้งในและนอกอาคาร ส่วนวิธีการเก็บและกำจัดขยะ ทำโดยการแยกขยะเปียก ขยะแห้ง และนำไปทิ้งถึงขยะที่หน้าบ้าน โดยมีรถขนถ่ายขยะมาเก็บเป็นประจำทุกเช้า

แนวทางเพื่อการพัฒนาทางด้านสถานที่

กลุ่มผู้ประกอบการ ควรจัดวางมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่ม โดยให้สมาชิกในกลุ่มและชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อจะได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สัมผัสวัฒนธรรมชนบทและวิถีธรรมชาติโดยแท้จริง ซึ่งนิออน ศรีสมยง [5] ได้กล่าวถึงความยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ว่า สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ สภาพความสมบูรณ์ของสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ผลดี พบว่า การท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้สู่ชุมชน ดังนั้นคนท้องถิ่นจึงควรร่วมกันอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ของชุมชน และช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวร่วมกันรักษา สิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ตนเดินทางไป ขณะที่การท่องเที่ยวก็ก่อให้เกิดผลเสีย คือ การทำลาย

สภาพแวดล้อม ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นเสื่อมลง ก่อให้เกิดมลภาวะต่างๆ แต่ปัญหาเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้น ถ้าทุกคนร่วมมือกันและช่วยกันพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไปในแนวทางของความยั่งยืน การพัฒนาสู่ความยั่งยืนนั้น ความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญ ทั้งความร่วมมือจากรัฐบาล ผู้ประกอบการ ชุมชน และนักท่องเที่ยว โดยแต่ละหน่วยงานต่างก็ต้องปฏิบัติร่วมกัน

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า การท่องเที่ยวชุมชนควรมีคู่มือ แผ่นพับ แผนที่เส้นทาง โปรแกรมการท่องเที่ยว ราคาและสถานที่ติดต่อทำการประชาสัมพันธ์ ไว้ให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบก่อนเดินทาง มาพักผ่อนที่แหล่งท่องเที่ยว จากผลการศึกษา ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อน บ้านดงโฮมสเตย์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ราคา และสถานที่ติดต่อ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการผลการศึกษา ผู้ประกอบการพบว่า เรื่องของการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ทางผู้ประกอบการให้ความสำคัญมาก โดยบ้านดงโฮมสเตย์ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต แผ่นพับ และมีหน่วยงานให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มโฮมสเตย์ ได้แก่ อบต. การท่องเที่ยว และกีฬา ชุมชน เป็นต้น

แนวทางเพื่อการพัฒนาด้านการส่งเสริมการตลาด

กลุ่มผู้ประกอบการควรขยายด้านการประชาสัมพันธ์ไปอีกหลายๆ ช่องทาง เช่น แผ่นพับการประชาสัมพันธ์จังหวัด อินเทอร์เน็ต ที่รวบรวมที่พักในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นต้น รวมทั้งจัดทำเว็บไซต์ของตนเองและสร้างกิจกรรมของกลุ่มบ้านโฮมสเตย์ให้เป็นเอกลักษณ์เพื่อให้เป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของพนมพร สารสิทธิ์ยศ [6] ที่ได้

วางแนวทางในการจัดการทางด้านการประชาสัมพันธ์ให้กับโฮมสเตย์ จังหวัดมุกดาหาร ที่ว่าโฮมสเตย์ในจังหวัดควรจัดส่งบุคลากรในชุมชน หมู่บ้านไปอบรมเกี่ยวกับการจัดทำเว็บไซต์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ จัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลของหมู่บ้าน มีการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เชื่อมโยงกับสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว และเพิ่มชื่อไว้ในระบบโฮมสเตย์ไทย

5. ด้านบุคลากร

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า เจ้าของบ้านและสมาชิกในชุมชน จะต้องมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคย มีการสร้างกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความรู้ในวิถีชุมชน ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านบรรยากาศไม่ตรีของเจ้าของบ้าน และสมาชิกอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษา ผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการแนะนำนักท่องเที่ยวกับสมาชิกในครัวเรือน เพื่อให้รู้จักและเรียนรู้วิถีชีวิต มีการแลกเปลี่ยนให้ข้อมูลหรือพูดคุยในเรื่องชีวิต สังคม และวัฒนธรรมในชุมชน

แนวทางเพื่อการพัฒนาด้านบุคลากร

กลุ่มผู้ประกอบการ ควรมีการรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่ม ชุมชน หรือสหกรณ์ เพื่อจัดกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ซึ่งสมาชิกและคนในชุมชนจะต้องมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับชูเกียรติ ไชยวุฒิ [7] ที่ว่า กลุ่มท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง ควรมีการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่มใหญ่ โดยมีคณะกรรมการ 2 ชุด ได้แก่ คณะกรรมการระดับจังหวัด และคณะกรรมการระดับตำบล โดยบริหารงานในรูปแบบของสหกรณ์ มีการเปิดจำหน่ายหุ้นให้แก่สมาชิก ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะมีหน้าที่ดูแลบริหารจัดการการท่องเที่ยวและโฮมสเตย์

6. ด้านกระบวนการ

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [2] กำหนดไว้ว่า โฮมสเตย์ควรมีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน และมีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารงาน มีกฎ กติกา การทำงาน ของคณะกรรมการ มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม มีระบบการจองล่วงหน้า มีรายละเอียดของค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆ ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านการบริหารงานของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการพบว่า บ้านดงโฮมสเตย์มีการรวมกลุ่มสมาชิกจัดทำที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์และสมาชิกมีความเข้าใจมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อสร้างเสริมรายได้ให้แก่ชุมชน โดยยึดถือวิถีชีวิตเกษตรกรรม และจักสานเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต นอกจากนี้จากการศึกษายังพบปัญหาด้านการบริหารของกลุ่ม นั่นคือ กลุ่มโฮมสเตย์ยังไม่มีระบบการจ่ายเงินค่าจองที่พักล่วงหน้า ส่งผลให้ผู้ประกอบการเสียโอกาสในการรับท่องเที่ยวอย่างมาก ผู้วิจัยจึงได้เสนอให้ทางผู้ประกอบการเปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อโอนเงินค่าที่พักเข้ามาในการจองล่วงหน้า และให้โอนจำนวนครึ่งหนึ่งของค่าที่พักที่จะต้องจ่าย

แนวทางเพื่อการพัฒนาด้านกระบวนการ

กลุ่มผู้ประกอบการ ควรจะมีการวางแผนในการให้บริการนักท่องเที่ยว รวมทั้งกำหนดรูปแบบในการให้บริการแก่กลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม มีแนวทางในการดำเนินงานมาตรฐานเดียวกัน เช่น มาตรฐานในเรื่องของอาหาร มาตรฐานในเรื่องของที่พัก มาตรฐานในเรื่องของกิจกรรม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยาใจ ศรีวิโรจน์ [8] ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องมาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งได้มีการดำเนินงานภายใต้โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทยแบบโฮมสเตย์ ผลการศึกษาพบว่า ตำบลปลายโพงพางมีจุดเด่นในเรื่องของมาตรฐานหลายประการ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ความสามารถของผู้นำที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีมาตรฐาน การกระจายผลประโยชน์เป็นไปอย่างทั่วถึง มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการติดตามประเมินผล และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี ส่งผลให้การบริหารจัดการโฮมสเตย์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

เอกสารอ้างอิง

- [1] ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- [2] สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2551). *เกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย*. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2555, จาก <http://www.homestaythai.net/homestay3.aspx>
- [3] ทองยูน บุตรโสภ. (2547). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาทำโฮมสเตย์ ตำบลหินตั้ง จังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- [4] กิตติชัย เจริญชัย. (2548). แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) บ้านชะชอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การตลาด). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [5] นีออน ศรีสมยง. (2547). ความร่วมมือของภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: โครงการสานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา.
- [6] พนมพร สารสิทธิ์ยศ. (2552). แนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โฮมสเตย์ จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [7] ชูเกียรติ ไชยวุฒิ (2554). ทศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการโฮมสเตย์ของกลุ่มท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจเกษตร). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [8] ยาใจ ศรีวิโรจน์. (2545). ระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการท่องเที่ยว ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7.